

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 398/09-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. novembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť K. K., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 50 C/98/2005 z 15. mája 2009 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 Co 280/09 zo 17. septembra 2009, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť K. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. októbra 2009 doručená sťažnosť K. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 50 C/98/2005 z 15. mája 2009 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 280/09 z 17. septembra 2009 (ďalej aj „namietaný rozsudok“).

Sťažovateľ uviedol, že okresný súd zamietol jeho žalobu o ochranu osobnosti proti vydavateľovi týždenníka..., v ktorom bol publikovaný článok označujúci ho za vraha. Krajský súd na základe odvolania sťažovateľa napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Sťažovateľ poukázal na to, že *„zamietli moju újmu nemajetkovú, pre premlčaciu dobu, ale žiadal som aj nápravu – ktorou som mal na mysli verejné ospravedlnenie v týždenníku... – ktorej sa ďalej domáham. Dali mi tiež povinnosť uhradiť trovy obhajcu, voči ktorej sa tiež odvolávam, pretože je absurdne vysoká a som nezamestnaný väzeň, ktorý nemá žiadne financie a nemám ju z čoho platiť.“*

Na základe uvedeného sťažovateľ zastáva názor, že označenými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu došlo k namietanému porušeniu jeho práv, a navrhol, aby po preskúmaní jeho sťažnosti ústavný súd takto rozhodol:

„Žiadam ústavný súd, aby nariadil nápravu, čiže aby prikázal

- 1) odporcovi verejné ospravedlnenie v týždenníku... v prospech sťažovateľa*
- 2) uznal nemajetkovú ujmu 5 000 000 Sk (165 969,60 Eur) v prospech sťažovateľa*
- 3) uznal náhradu obhajcovi odporcom R., a. s., čiže by ju uhradil odporca. A aby zmenil výšku náhrady, keďže je väčšia ako za trestné veci, až absurdne vysoká.*
- 4) prípadne až by Úst. súd SR nemohol iba zrušiť rozsudky Okr. a Kraj. súdov BA, aby ich zrušil a dal znova prejednať s právnym názorom na vec.*
- 5) ak mi Úst. súd SR prideli obhajcu, tak žiadam náhradu trov obhajcovi, prípadne bezplatnú obhajobu a oslobodenie od súdnych poplatkov.“*

Podaním doručeným ústavnému súdu 6. novembra 2009 označeným ako „Dodatok k sťažnosti na Ústavný súd SR“ požiadal sťažovateľ odvolávajúc sa na svoju nepriaznivú

sociálnu situáciu „o pridelenie bezplatného obhajcu na zastupovanie pred Ústavným súdom SR“.

Zároveň sa vyjadril takto: „zriekam sa práva na nemajetkovú ujmu (nepožadujem), keďže medzitým prešla premlčacia doba, ale žiadam o nápravu a to verejné ospravedlnenie v týždenníku..., keďže súd neurobil nápravu, ktorú som žiadal a mal som tým na mysli verejné ospravedlnenie.“

Konštatujúc neprimeranosť ním požadovanej výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch požiadal o jej nové určenie v sume 15 000 Sk s tým, aby boli nanovo vypočítané trovy konania priznané advokátovi žalovaného, resp. aby „bol oslobodený aj od trov konania, ktoré boli uznané advokátovi...“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom,

neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

1. Pri prerokovaní časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 50 C/98/2005 z 15. mája 2009, ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva na ústavnom súde len v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Zo sťažnosti, ako aj z vyžiadaného súvisiaceho spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že o sťažovateľovom návrhu rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 50 C/98/2005 z 15. mája 2009 tak, že ho zamietol. Podaným odvolaním sa sťažovateľ domáhal, aby krajský súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a vyhovel jeho návrhu alternatívne, aby ho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd však rozsudkom sp. zn. 6 Co 280/09 zo 17. septembra 2009 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Z uvedeného vyplýva, že námietka porušenia práv sťažovateľa v podobe odvolania smerujúca proti rozhodnutiu okresného súdu bola predmetom rozhodovania krajského súdu. V rámci tejto procedúry krajský súd ako súd odvolací rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmal a svoj právny názor vyjadril v rozsudku zo 17. septembra 2009.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebol príslušný na preskúmanie rozsudku okresného súdu preto, lebo preskúmanie tohto rozhodnutia na základe podaného odvolania patrilo do právomoci krajského súdu. V súvislosti s namietaným porušením označených práv môže byť z ústavného hľadiska pre ústavný súd podstatné a určujúce len preskúmanie rozsudku

krajského súdu (obdobne napr. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. Podľa návrhu na rozhodnutie vo veci samej sťažovateľ namietal porušenie svojich označených práv aj rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 Co 280/09 zo 17. septembra 2009.

V odôvodnení rozhodnutia krajský súd uviedol, že napadnutým rozsudkom okresný súd rozhodol o zamietnutí žaloby, ktorou sa sťažovateľ domáhal priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, vychádzajúc z toho, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy „v zmysle § 13 ods. 2 Obč. zák. je osobným právom majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje v 3-ročnej premlčacej dobe (§ 101 Obč. zák.). Táto premlčacia doba začala plynúť dňom, kedy žalobca mohol právo vykonať prvý raz, teda keď mohol podať žalobu na súd, čo bolo v deň uverejnenia predmetného článku, t. j. 26. 8. 2002 a uplynula dňom 26. 8. 2005. Žalobca podal žalobu na súd 9. 9. 2005, teda oneskorene – po uplynutí premlčacej doby. Keďže žalovaný sa premlčania dovoľal, nebolo možné premlčané právo žalobcovi priznať. Vzhľadom na tieto závery súd prvého stupňa žalobu zamietol. O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. a priznal ich náhradu žalovanému, ktorý mal vo veci úspech.“

Krajský súd sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal s právnymi a skutkovými závermi okresného súdu obsiahnutými v jeho rozhodnutí, pričom dospel k názoru, že „Súd prvého stupňa zistil správne skutkový stav veci, po právnej stránke vec správne posúdil a svoje rozhodnutie aj riadne odôvodnil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku a konštatuje jeho správnosť (§ 219 ods. 2 O. s. p.).

Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd dodáva, že premlčaniu síce nepodliehajú práva späté s osobnosťou každého občana (tzv. osobnostné práva podľa § 11 Obč. zák.), ale právo na náhradu nemajetkovej ujmy 6 Co 280/09-132 v peniazoch, v zmysle § 13 opis. 2 Obč. zák. ako majetkové právo premlčaniu podlieha a premlčuje sa vo všeobecnej 3-ročnej, premlčacej dobe v zmysle § 101 Obč. zák.

K odvolacím námietkam žalobcu treba uviesť, že príslušným orgánom na uplatnenie práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Obč. zák. je súd, ktorý o tomto nároku rozhoduje v občianskom súdnom konaní. K zastaveniu (spočítaniu) premlčacej doby v zmysle § 112 Obč. zák. by teda došlo iba v prípade, ak by žalobca podal žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch pred uplynutím premlčacej doby na súde. Polícia a prokuratúry jednotlivých stupňov nie sú príslušnými orgánmi na rozhodovanie o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch. Ak by teda žalobca uplatnil právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch na polícii, resp. na prokuratúre, nemalo by to za následok spočítanie premlčacej doby podľa § 112 Obč. zák. “.

Podľa názoru ústavného súdu citované úvahy krajského súdu vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne udržateľné. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že namietaný rozsudok krajského súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti. Vzhľadom na aplikáciu príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka, ako aj zákonného ustanovenia o potvrdení vecnej správnosti prvostupňového rozsudku odvolacím súdom [§ 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)] je namietaný rozsudok krajského súdu aj náležite odôvodnený.

Pri preskúvaní namietaného rozsudku krajského súdu ústavný súd nezistil takú aplikáciu ustanovení Občianskeho súdneho poriadku či Občianskeho zákonníka, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s označenými článkami ústavy. Ústavný súd je toho názoru, že krajský súd pri posudzovaní skutkového stavu a vyhodnotení dôkaznej situácie vychádzal zo zákonných ustanovení Občianskeho zákonníka a Občianskeho súdneho poriadku. Na základe toho vyhodnotil rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny, a preto ho potvrdil. Ústavný súd považuje postup krajského súdu pri preskúvaní rozhodnutia okresného súdu za legitímny a vylučujúci možné porušenie označených práv sťažovateľa.

Je tiež potrebné uviesť, že samotný sťažovateľ sa v doplnení svojej sťažnosti výslovne stotožnil s názorom krajského súdu (potvrdzujúceho už predtým prijatý záver okresného súdu) o premlčaní jeho nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, keď

uviedol: „*zriekám sa práva na nemajetkovú ujmu (nepožadujem), keďže medzitým prešla premlčacia doba...*“

Ani pokiaľ ide o rozhodnutie o trovách konania opierajúce sa o § 142 ods. 1 (v spojení s § 224 ods. 1) OSP podľa názoru ústavného súdu nič nenasvedčuje tomu, že by sa krajský súd dopustil svojvôle alebo vybočenia zo zákonom ustanovených procesných postupov takým spôsobom, ktorý by bol spôsobilý zasiahnuť do práv sťažovateľa zaručených ústavou alebo dohovorom.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením označených práv, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Zo sťažnosti možno ďalej vyvodiť, že výhrady sťažovateľa vo vzťahu k namietanému rozsudku sa týkajú aj toho, že sa krajský súd nevysporiadal so všetkými odvolacími dôvodmi. Konkrétne mal na mysli to, že sa v predmetnej právnej veci domáhal aj verejného ospravedlnenia v týždenníku..., avšak touto časťou predmetu konania sa krajský súd, rovnako ako pred ním okresný súd, nezaoberal.

Krajský súd, ktorý potvrdil rozsudok prvostupňového súdu vo výroku zamietajúcom nárok sťažovateľa na zaplatenie sumy 5 miliónov korún z titulu náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, rozhodol v súlade s návrhom sťažovateľa,

pretože o nároku na verejné ospravedlnenie okresný súd vôbec nerozhodol. Krajský súd tak nielenže sám o tomto nároku nemohol rozhodnúť, ale nemohol sa ani v rámci odvolacieho konania týmto neexistujúcim výrokom okresného súdu zaoberať (§ 201 prvá veta OSP).

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Sťažovateľ, ak bol sám presvedčený, že okresný súd nerozhodol o jeho celom nároku, mal postupovať podľa prvej vety § 166 ods. 1 OSP, podľa ktorej ak nerozhodol súd v rozsudku o niektorej časti predmetu konania, o trovách konania alebo o predbežnej vykonateľnosti, môže účastník do pätnástich dní od doručenia rozsudku navrhnúť jeho doplnenie. Aj postup podľa citovaného zákonného ustanovenia je podľa názoru ústavného súdu právnym prostriedkom, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv účinne poskytoval a na použitie ktorého bol oprávnený podľa osobitných predpisov. Tento postup však sťažovateľ v okolnostiach daného prípadu nevyužil.

Sťažnosť sťažovateľa, ktorý tvrdí, že podľa jeho názoru sa krajský súd nevysporiadal s jeho námietkou, že okresný súd nerozhodol o jeho nároku na verejné ospravedlnenie, je v tejto časti s poukazom na uvedené dôvody neprípustná (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti stratilo už opodstatnenie zaoberať sa žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ako aj ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2009